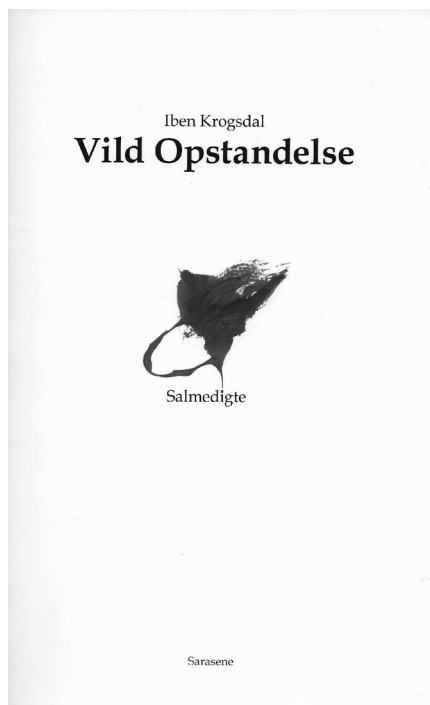

Iben Krogsdal: Vild Opstandelse. Salmedigte.

Forlaget Sarasene, Hjortshøj 2015. 159 sider.

ANMELDT AF OVE PAULSEN

Salmedigte eller læsesalmer er ikke nogen nyhed, men er som en gammel idé til en ny verden, der har glemt alt om dem og andre værdifulde ting. At salmerne så i mellemtiden er udkommet med melodier, gør dem ikke ringere som læsesalmer. Ifølge salmedigteren selv er de ikke tænkt som et forløb, og læses desuden bedst enkeltvis.

Og det har hun ganske ret i. Ikke desto mindre er de fint forankret i bogens to dele, kristenlivsafsnittet *Salmer til dagen og natten*, og kirkeafsnittet *Salmer til gudstjenesten*. Det er helt i lod med den dybe tradition for kombi-salmebøger, der går helt tilbage til Malmø-Tidesangbogen 1528, kun afbrudt af Kingos og Guldbergs salmebøger, der udelukkende var menighedens liturgiske håndbog, men allerede 1798 kom en tilbagevenden til det gammelkendte med *Evangelisk-kristelig Psalmebog til Brug ved Kirke- og Huus-Andagt*. Liturgi og kristenliv mellem gudstjenesterne i én bog.

Underafsnittene har alle titel og undertitel, f.eks. *Synd - Der er noget, jeg gerne vil fortælle dig, men jeg kan ikke*, eller *Aften og afsked - Kom som ham der intet nænner*, eller *Nadver - Det store donorblod*.

Digteren møder det moderne menneske, på dets eget sted, i dets egen hjemmestrikkede religiøsitet, grun-

det i individualismen, inspireret af globaliseringen, i dets egen lejlighedskirkegang og lejlighedsmøde med kristendommen. Ikke foragtende, ikke missionerende, men stille og roligt idet vi starter i individualismens verden, hvor der tvivles på autoriteter, sagkundskab, og "elite". Der er ikke noget forsøg på at vise nogen, hvor det åndelige skab skal stå. Til gengæld fremvises et kristent univers, der taler moderne menneskers sprog og bruger deres begreber.

Efterhånden som man læser i bogen, bliver man betaget af, hvor stille og roligt alting foregår. Der bliver endda også tid til nogle meget velgennemtænkte prosaafsnit, *Efterskrift*, bag i bogen. *Tanker om tro, skyld og farlige længsler* er et afsnit for alle læsere, der pudsigt nok tager udgangspunkt i vigtigheden af at synge, især salmer, og hvad salmerne gør ved os. Hvad vi kan synge os ud af og ind i, og salmerne som intens litteratur. Intens, fordi de bliver sunget. Derefter præsenteres den melodiløse læsesalme. En anderledes oplevelse, intens på en anden måde.

Derefter tre afsnit, der kun er skrevet for teologisk interesserede: *Det dybt rystende*, *Gennem alle vore brændende horisonter* og *Opstandelser over dybet*.

Det dybt rystende viser sig at være, at det ikke er virkeligheden, der udfordrer troen, men omvendt. Og troen udvider virkeligheden. Gud skal staves med stort "for også grammatisk at huske på, at vores egen sandhed i det større perspektiv altid skrives med småt".

Gennem alle vore brændende horisonter fortæller, at korsfæstelsen ikke betyder, at de troende kan ånde lettet op, men at vi er omfattet af Guds kærlighed med alle vore synder og brændende horisonter. Syndernes forladelse er ikke det, at synderne forsvinder.

Opstandelsen over dybet handler om overlængsel og underlængsel. Overlængsel higer efter frihed, omsorg, at styre selv og en svagere Gud. Underlængsel søger lov og ret og dom og en almægtig fadergud. Underlængselen kommer af sig selv. Det selvstyrende nutidsmenneske har en drøm om den stærke ånd eller hånd, der styrer. Det farlige ved underlængsler er tendensen til fundamentalisme, som kan modvirkes ved, at vi aldrig selv har sandheden, at den aldrig er helt åbenbar for os. At vi aldrig er på den store sandheds hold, at vi kun kan "fortolke, mærke og dele, på hver vores måder, også når vi er sammen".

Sidste salmedigt i underafsnittet *Aften og afsked*, hvis 4. og 5. strofe er aftrykt på bogens bagside starter tydeligvis i underlængslen og bevæger sig fra Faderen til Helligånden og videre til Sønnen, der kan tage imod bønnen om tilgivelse:

Vandrer i skoven mens tusmørket falder
knæler ved skovsøens muldmørke vand
drømmer om dybet. Min sjæl, jeg begærer
bare at synke så dybt som jeg kan

Synke i tiden mod bronze og skinddragt
blive til moselig, sænkes i fred
iltsvundet, omgivet, afsondret, indlagt
udenfor alder og udenfor sted

Oldtidsfortælling, træng ind i mit indre
fyld mig med myter, mirakler og sagn
fyld mig med lysende isfyldte vintre
ræk mig dit sværd og et oldnordisk navn

Gud! jeg er her og jeg længes mod ælde
fylde og vartegn og udøvet magt
Helligånd, kom! Jeg vil høre dig smælde
suse i huset og tage kontakt

Skælv, jord og himmel! Begrav terapier!
Væk mig med lysår og jætter og tegn
kom som en brændende kæmpe der stiger
over en ukendt og dampende egn

Kom, jeg vil findes! Og træde på gåder!
Kom, jeg vil slynges mod jorden med vold
Kom, jeg vil mærke de himmelske måder
livet står op på når hånden er kold

Jesus! Jeg ved ikke selv hvad jeg råber
Jesus! Jeg ved ikke selv hvad jeg gør
Jesus! Jeg ved ikke selv hvad jeg håber
tilgiv mig, Gud, til det sidste forhør

Efter til indledning at have drømt intenst om at blive
moselig i skovsøens dyb kommer kravet om at få del
i oldtidens åndelige styrke, og derfra henvendelsen til
Faderen og Helligånden i underlængsel med et ønske
om en Paulus-omvendelse og åbenbaring i mængder,
og vi ender ved siden af Jesus i bekendelse og bøn.

I gudstjenesteafsnittet finder vi denne nadversalme:

Vi folder vores hænder
du skal se os ind i marv og ben
vi var og er og bliver
alleryderst på den tynde gren

Vi træder frem i skæret
af de hemmelige scenestyrte
gardinerne er tunge
vores håb har kostet andre dyrt

Lad lyset vi har mistet
trænge ind i vores mørkeland
lad blodet fra dit indre
varme os som ikke varmes kan

Lad lyset vi har mistet
trænge ind i verdens mørkeland
lad livet gå i blodet
på os selv og vores sidemand

En dybt rystende læsetekst om det store donorblod.
En god og uortodoks indførelse i at opleve nadveren
på troens betingelser, syndserkendelse og hvad der så
er at gøre.

Jeg har aldrig tænkt på læsesalmer som spændende
læsning, men i disse salmer er der handling og drama
der løfter op til himlen og styrter ned i afgrunden.
Efterhånden som stroferne glider ind i en, åbner
verdens fastlåste begrænsninger sig, og alting bliver
større og mere dynamisk. Hvad sproget måtte savne
af traditionelle ord for det, der skildres, og som river
læseren med, hvad der måtte savnes af den dogmatik,

vi i sin tid lærte på de teologiske fakulteter, er der i en poetisk fortælling, der, skønt anderledes, altid viser sig at have fået sagt de samme ting ad en anden vej og på en anden måde.

Denne læsning er spændende, vedkommende og medrivende. Det gibber somme tider i læseren, men til den, der ikke forarges, er der guld og grønne skove om næste hjørne. Iben Krogsdal udvikler sig mærkbart fra salmesamling til salmesamling. Og der er ikke langt imellem dem. Dette er virkelig en meget læseværdig og vild opstandelse.

Ove Paulsen, liturghistoriker med særlig interesse for salmer som liturgiske led. Medarbejder ved *Martin Luthers psalmer i de nordiske folkens liv* 2008 og *Luthers salmer på dansk. Tekst, melodi, liturgi og teologi*, 2017. Redaktionsmedlem *Hymnologiske Meddelelser* 1996-2005. Ansvarshavende redaktør for *Hymnologi - Nordisk tidsskrift* fra 2006.

Mailadresse: ove@hymnologi.com